

KURUL KARARLARI

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumundan:

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/257]

Karar Tarihi: 15.11.2019

Konu: *FFMS 35: Risk Yedekleri*'nin Yayınlanması

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının mevzuatımıza kazandırılması amacıyla, "*FFMS 35: Risk Yedekleri*"nin yayımlanmasına karar verilmiştir.

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 35 Risk Yedekleri

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 35

Risk Yedekleri

Standardın Amacı

1. Bu Standardın amacı, başta kâr ve zararı üstlenen yatırımcılar olmak üzere faizsiz finans kuruluşlarının (FFK'lar/kuruluşlar) paydaşlarının karşı karşıya kaldığı çeşitli riskleri azaltmak için oluşturulan risk yedeklerine ilişkin muhasebe ve finansal raporlama ilkelerini belirlemektir.

Kapsam

2. Bu Standart, (Tekâfül (katılım sigortacılığı) şirketleri hariç olmak üzere) bir FFK¹ tarafından, paydaşların (başta kâr ve zararı üstlenen yatırımcıların) karşı karşıya kaldığı kredi, piyasa, özkaynak yatırımı, likidite, getiri oranı ya da ticari getiri risklerini azaltmak amacıyla oluşturulan risk yedeklerine uygulanır. Diğer taraftan, operasyonel risk FFK'nın kendi sorumluluğunda olduğundan, bu Standart operasyonel riski azaltmak için oluşturulan risk yedeklerine uygulanmaz.
3. Bu Standart, FFK'ların risk yedeğini belirli bir düzeyde tutmasını zorunlu kılmaz. Bir FFK bu tür yedekler oluşturmuşsa, bu Standardın tamamını uygular.
4. Bu Standart, ilgili varlıklardan kaynaklanan gelirden değil özkaynaktan ayrılan mevzuata dayalı ve diğer benzer yedeklere uygulanmaz.
5. Bu Standart, kapsamında yer alan herhangi bir yedek tanımını karşılayan her türlü yedeğe nasıl adlandırıldığına bakılmaksızın uygulanabilir.

Tanımlar

6. Bu Standardın yorumlanması ve uygulanması amacıyla aşağıdaki tanımlar yapılmıştır:
 - a. Yatırım riski yedeği (YRY): FFK tarafından, temel olarak ilgili varlık ve yatırımlardan kaynaklanan (FFMS 30: Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açından Dezavantajlı Taahhütler uyarınca muhasebeleştirilen değer düşüklüğü ve kredi zararlarından sonraki) gelecekteki olası zararlarla ilgili kredi riski, piyasa riski ve özkaynak yatırım riskine karşı paydaşları korumak amacıyla kâr ve zararı üstlenen yatırımcılarla ilgili varlıklardan kaynaklanan gelirden

¹ Katılım sigortacılığı şirketleri, kendi risk yedeklerini özel olarak ele alan FFMS'ye (mevcut durumda FFMS 15: Katılım Sigortacılığı Şirketlerinde Karşılıklar ve Yedekler'e) göre hareket eder.

ayrılan tutardır.

- b. Kâr ve zararı üstlenen yatırımcılar: Bir FFK'ya; varlık, iş ya da ortaklıklardan kaynaklanan risk ve getirileri paylaşmak amacıyla söz konusu varlık, iş ya da ortaklıklardaki yatırımlar için fon sağlayan yatırımcılardır. Örneğin; Mudârebe, Müşâreke ya da Yatırım Vekâleti kapsamında yatırım hesabı sahipleri (YHS), Sukuk sahipleri vb.
- c. Kâr dengeleme yedeği (KDY): FFK tarafından, kâr ve zararı üstlenen yatırımcılara ait varlıklardan kaynaklanan gelirden, söz konusu paydaşlar (ve uygun hallerde pay sahipleri) için belirli bir getiri düzeyini sağlamak amacıyla ayrılan tutar olup, bu açıdan (ticari getiri riski dâhil olmak üzere) getiri oranı riskini yönetmeye yarayan bir araçtır.
- d. Yedek: Özkaynak veya özkaynak benzeri bakiyelere ya da bilanço dışı kalemlere yönelik çeşitli riskleri yönetmek amacıyla ilgili paydaşlar lehine yapılan değer düzeltmelerinin yanı sıra ilgili kazançlardan veya dağıtılmamış kârlardan ayrılan özkaynak sahibi (pay sahipleri ya da kontrol gücü olmayan paylar) veya özkaynak benzeri sahibi paydaşlara (yani, kısıtlanmamış yatırım hesabı sahipleri gibi katılımcı (kâr ve zararı üstlenen) paydaşlara) ait bir bileşendir.
- e. Risk yedekleri: Fıkhî hükümler ve ilgili paydaşlarla yapılan sözleşmeye dayalı düzenlemeler doğrultusunda bu Standart kapsamında tutulan KDY ve YRY'den oluşur.

7. Bu Standartta yer alan farklı risk türleri, İslami Finansal Hizmetler Kurulu (IFSB) tarafından yayımlanan ilgili Standartlardaki² anlamlarıyla kullanılmıştır.

Risk yedeklerinin yeterliliğini değerlendirme sıklığı

8. FFK, bu Standartta tanımlanan ilkelere göre geliştirilen muhasebe politikaları uyarınca oluşturduğu risk yedeklerinin yeterliliğini her raporlama dönemi sonunda değerlendirir.
9. FFK, 8'inci paragraftaki hükümlere bağlı kalmaksızın, ara dönem finansal raporlama tarihinde risk yedeklerinin yeterliliğinin değerlendirilmesi konusunda hızlı güncelleme

² IFSB Rehberi 3 "Yatırım Hesabı Sahiplerine Yapılan Kâr Ödemelerinin İstikrarlı Hale Getirilmesi Uygulamasına İlişkin Rehber" ve IFSB Standardı 1 "Yalnızca Faizsiz Finans Hizmeti Sunan Kuruluşlar (Sigorta Kuruluşları Dışındaki) İçin Risk Yönetimi Rehber İlkeleri". IFSB Standartlarının güncel hallerine IFSB'nin internet sitesinden ulaşılabilir.

yaklaşımını (bakınız: 10'uncu paragraf) izlemeye karar verebilir.

10. Hızlı güncelleme yaklaşımı kapsamında FFK, tüm tahminleri ve hesaplamaları yeniden gözden geçirmek yerine, son kapsamlı değerlendirmede kullanılan varsayım, tahmin ve parametrelerde meydana gelen önemli değişiklikleri hızlıca analiz edebilir. Değişiklikler önemli olmadığı sürece, risk yedeklerinin ara dönem finansal raporlama tarihlerindeki yeterliliğini değerlendirmek için sadece sayısal değerlerin (örneğin, varlıklar ve yatırım bakiyelerinin) güncellenmesi yeterli olabilir.

Risk yedeklerinin muhasebeleştirilmesi

Risk yedeklerine ilişkin muhasebe politikalarının oluşturulması

11. FFK bu Standardı uygularken, bu Standartta tanımlanan ilkeler doğrultusunda risk yedeklerinin belirli bir düzeyde tutulmasına ilişkin olarak; risk yönetimi, riskin raporlanması ve nesnel risk değerlendirme metodolojilerini içeren muhasebe politikaları geliştirir.
12. FFK, 11'inci paragraf uyarınca muhasebe politikaları geliştirdikten sonra bunları tutarlı bir biçimde uygular.

Risk yedeklerine ilişkin muhasebe politikalarına yönelik temel rehber

13. FFK yedeklerin geliştirilmesi ve belirli bir düzeyde tutulmasına ilişkin uygun muhasebe politikaları geliştirir. Bu sayede:
 - a. İlgili paydaş sınıfı ve sınıfları için daha uzun süre boyunca adil ve hakkaniyetli bir uygulama sağlanması beklenir,
 - b. Risk yedekleri FFK'nın risk yönetimi politikası ve -varsa- sözleşmeye bağlı düzenlemeler uyarınca yeterli düzeyde tutulur ve
 - c. Risk yedeklerinin yetersiz olması durumunda, risk yedeklerini yeterli düzeye getirebilmek için FFK tarafından belirlenmiş bir plan mevcut olur.
14. 13(c) paragrafının amacı açısından, yeterli düzeye ulaşılması için uygun süre, FFK tarafından ilgili muhasebe politikaları kapsamında tanımlanır (bakınız: Ek C: Uygulama Rehberi).

Risk yedeklerine ilişkin yeterli düzey

Kâr Dengeleme Yedeği (KDY)

15. Bu Standardın hükümleri doğrultusunda her bir paydaş kategorisi için tutulan KDY, söz konusu paydaş kategorisi için geçerli olan getiri oranı riski ve ticari getiri riskinin bileşik parasal etkisini karşılayabilecek düzeydeyse yeterli kabul edilir. Bu bileşik parasal etki FFK'nın ilgili muhasebe politikalarına göre hesaplanır. Ek C'de yer alan Tablo A'da örnek bir hesaplama yaklaşımı verilmiştir. Bu politikalar risk yönetimi alanındaki en iyi uygulamalara göre geliştirilir ve risk yönetimine karşı ihtiyatlı bir yaklaşımı yansıtır.

Yatırım Riski Yedeği (YRY)

16. Bu Standardın hükümleri doğrultusunda her bir paydaş kategorisi için tutulan YRY, söz konusu paydaş kategorisi için geçerli olan kredi riski, piyasa riski ve özkaynak yatırım riskinin bileşik parasal etkisini ortadan kaldıracabilecek düzeydeyse yeterli kabul edilir. Bu bileşik parasal etki FFK'nın ilgili muhasebe politikalarına göre hesaplanır. Ek C'de yer alan Tablo B'de örnek bir hesaplama yaklaşımı verilmiştir. Bu politikalar risk yönetimi alanındaki en iyi uygulamalara göre geliştirilir ve risk yönetimine karşı ihtiyatlı bir yaklaşımı yansıtır.

Risk yedeklerine yapılan katkılar, risk yedeklerinin kullanımı ve diğer düzeltmeler

Risk yedeklerine yapılan katkılar

17. Risk yedeklerine yapılan katkılar, bu tür paydaşlarla ilişkilendirilebilen havuzun (genellikle "kâr ve zarar havuzu" veya "yatırım havuzu" olarak ifade edilir) gelirden yapılan bir tahsisat olarak muhasebeleştirilir.

Risk yedeklerine yapılan katkıların ilişkilendirilmesi

18. Risk yedeklerine yapılan katkılar, sözleşme hükümlerine ve Fıkhî ilkelere göre ilgili paydaşlar ve pay sahipleriyle ilişkilendirilir.
19. KDY her zaman hem ilgili paydaşlara hem de pay sahiplerine (Mudârib ya da çalışma ortağı sıfatıyla ya da fonların karıştırılması halinde yatırımcı sıfatıyla) ait gelirden oluşturulur ve söz konusu gelirle ilişkilendirilir.
20. YRY ilgili sözleşme hükümlerine ve Fıkhî hükümlere göre:
- a. İlgili paydaşlara ve pay sahiplerine (Mudârib ya da çalışma ortağı sıfatıyla ya da fonların karıştırılması halinde yatırımcı sıfatıyla) ait gelirden oluşturulur ve söz

konusu gelirle ilişkilendirilir ya da

- b. İlgili paydaşlara ve pay sahiplerine (fonların karıştırılması durumunda yatırımcı sıfatıyla, fakat Mudârib ya da çalışma ortağı sıfatıyla değil) ait gelirden oluşturulur ve söz konusu gelirle ilişkilendirilir.

Risk yedeklerinin kullanımı

21. İlgili risk yedeğinin kullanımını zorunlu kılan bir durumun olması halinde, yedek ilgili havuzdan iptal edilir (dışa transfer edilir) ve ilgili zararlar doğrudan netleştirilmez.

Risk yedeklerinde yapılan diğer düzeltmeler

22. Daha önce tutulan bir risk yedeğine artık ihtiyaç kalmayabilir ve iptal edilmesi (dışa transfer edilmesi) gerekebilir. Bu durum aşağıdaki şekillerde meydana gelebilir ve ilgili iptal (dışa transfer) gerçekleştiğinde finansal tablolara alınır:
 - a. Tutulan yedek miktarının gerçekte ihtiyaç duyulandan daha fazla olması, bir başka ifadeyle kısmi iptal (dışa transfer) – Bu durumdaki iptal (dışa transfer), belirli bir tarih itibarıyla yeterli yedek düzeyinin kapsamlı olarak yeniden değerlendirilmesidir,
 - b. İlgili yatırım araçlarının tamamen tasfiye edilmesi – Bu durumdaki iptal (dışa transfer), ilgili yatırım aracının fiilen tasfiye edilmesi ve tamamen ödenmesidir ya da
 - c. FFK'nın artık gerekli olmaması ya da ilgili düzenlemelerin bu tür bir yedeğin belirli bir düzeyde tutulmasına izin vermemesi nedeniyle, bir veya birden fazla paydaş kategorisi için bir veya birden fazla risk açısından risk yönetimi politikalarını değiştirmesi.
23. Kısmi veya tamamen iptal (dışa transfer), gerçekleştiğinde finansal tablolara alınır. İlgili yedekler, bir sözleşme hükmü ya da Fıkhî ilkeler aksini belirtmedikçe oluşturuldukları ilgili gelirden iptal edilir (dışa transfer edilir).
24. Sözleşme hükümleri ve Fıkhî ilkelerin, risk yedeklerinin kullanımından faydalanan paydaş sınıfının esasen yedeğin ayrıldığı gelirlerin ait olduğu paydaş sınıfından farklı olmasına izin verdiği durumlarda, yapılan transfer ve düzeltmeler gerekçeleriyle birlikte (Danışma Kurulu'nun bu işlemin Fıkhî ilkelere uygun olup olmadığı konusundaki kanaati dâhil olmak üzere) uygun şekilde açıklanır.

25. FFMS 30: Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açıdan Dezavantajlı Taahhütler'in geçiş hükümleri uyarınca yapılması gereken düzeltme ve transferler dâhil olmak üzere yürürlükteki sözleşme hükümleri veya Fıkhî ilkeler doğrultusunda yedekler arasında yapılan düzeltme ve transferler gerçekleştiği zaman muhasebeleştirilir.

Sunum ve açıklama

Sunum

26. Risk yedeklerinin her bir paydaş sınıfıyla ilişkilendirilebilen payı, ilgili paydaş sınıfına ait özkaynaklara yapılan bir ilave olarak gösterilirken (genellikle özkaynak benzeri fonlar sınıfı altında farklı kategoriler şeklinde görünür), bunun pay sahipleriyle ilişkilendirilebilen kısmı pay sahiplerine ait özkaynaklarda gösterilir.
27. Bilanço dışı tutulan yatırımlarla ilişkilendirilebilen risk yedekleri, bilanço dışı yatırımlar tablosunda açıklanır.

Açıklama

28. FFK, ilgili olduğu her bir paydaş kategorisi için her risk yedeği türüyle ilgili olarak aşağıdaki hususları açıklar:
- Söz konusu risk yedekleri için benimsenen muhasebe politikaları ve bu politikalardaki değişiklikler,
 - Nitelikleri tanımlanmak suretiyle yapılan transferler dâhil her tür düzeltmenin yanı sıra, ilgili paydaş (uygun hallerde pay sahibi) sınıfı itibarıyla söz konusu yedeklerle ilişkilendirilen tutarlarla birlikte, yedeklerin açılış ve kapanış bakiyeleri, kullanımını ve yedeklerle yapılan yatırımların getirisini içeren bir yedek hareketleri özeti,
 - Söz konusu yedeklerle yapılan yatırımlar konusunda sözleşme hükümleri ve Fıkhî ilkeler doğrultusunda uygulanan her tür politika ve
 - Yeterlilik düzeyindeki açıklar ve FFK'nın risk yedeklerini yeniden yeterli düzeye getirmek için tanımlamış olduğu plan.

Yürürlük tarihi

29. Bu Standart, 1 Ocak 2021 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. FFK'nın FFMS 30: Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açıdan Dezavantajlı Taahhütler'i erken uygulamaya karar vermesi durumunda erken

uygulamaya izin verilmektedir.

Geçiş hükümleri

30. Bu Standart, FFMS 30: Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açıdan Dezavantajlı Taahhütler ile birlikte yürürlüğe girer ve uygulanması söz konusu Standartın geçiş hükümlerine tâbidir.

Diğer Standartlarda yapılan değişiklikler

31. “-”

Ek C: Uygulama Rehberi

“Tablo A” ve “Tablo B” doğrultusundaki etki hesaplamaları, risk yönetimi alanındaki en iyi uygulamalara göre yapılır.

Tablo A: Yeterli KDY düzeyi için örnek hesaplama		
	Getiri oranı riskinin bir başka ifadeyle ortalama getiri oranındaki değişikliğin azami etkisine ilişkin en iyi tahmin - Varlık tarafında	A
Artı:	Getiri oranı riskinin bir başka ifadeyle ortalama getiri oranındaki değişikliğin azami etkisine ilişkin en iyi tahmin - Yatırım hesapları tarafında	B
Artı:	Ticari getiri riskinin -varsa- ilave etkisi (uygulanabilir olduğunda likidite değerlendirmeleriyle birlikte)	C
	Toplam muhtemel etki	$D=A+B+C$
	İlgili paydaş sınıflarıyla ilgili YRY'nin “A”yı ortadan kaldırması beklenen düzey - Fiilen tutulan YRY'nin azami tutarına göre	E
Artı:	FFMS 30: Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açıdan Dezavantajlı Taahhütler uyarınca geliştirilen kredi zararları ve değer düşüklüğü karşılıkları ve net gerçekleştirilebilir değer (NGD) düzeltmelerinin bileşik tutarının “A”yı ortadan kaldırması beklenen düzey	F
	“E” ve “F”nin ortadan kaldırması beklenen toplam muhtemel etki (azami tutar “A”ya eşit bir tutarla sınırlıdır)	$G=E+F$ (fakat hiçbir durumda A'dan fazla olamaz)
	Yeterli KDY düzeyi	D-G

Tablo B: Yeterli YRY düzeyi için örnek hesaplama		
	Kredi riskinin azami etkisine ilişkin en iyi tahmin	A
Artı:	Piyasa riskinin azami etkisine ilişkin en iyi tahmin - Riske maruz değeri esas alan	B
Artı:	Özkaynak yatırım riskinin azami etkisine ilişkin en iyi tahmin - Riske maruz değeri ve iş riskini esas alan	C
	Toplam muhtemel etki	$D=A+B+C$
Eksi:	FFMS: 30 Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açıdan Dezavantajlı Taahhütler uyarınca geliştirilen kredi zararları ve değer düşüklüğü karşılıkları ile NGD düzeltmelerinin bileşik tutarının “D”yi ortadan kaldırması beklenen düzey	E
	Yeterli YRY düzeyi	D-E

Yukarıdaki tablolar sadece örnek hesaplama rehberi olarak değerlendirilir ve FFK'lar risk yönetimi alanındaki en iyi uygulamalara uygun hesaplama yöntemlerini kullanma konusunda serbesttir.

Yedeklerin oluşturulma süresini belirleme rehberi – Bakınız: 13(c) ve 14 paragrafları

FFK'nın yedeklerini yeterli düzeye getireceği süre genel olarak, ilgili paydaş yatırımlarının ortalama likidite profilinin ağırlıklı ortalamasının bir oranı olan uygun bir süreyle bağlantılıdır. Örneğin, çoğunlukla kısa vadeli yatırım hesapları olmaları durumunda ilgili paydaşların yatırımlarının ortalama likidite profilinin 3 veya 5 katına eşit bir süre olabilir. Uygun olan başka bir yaklaşım da geçerli olarak kabul edilir.

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/263]

Karar Tarihi: 15.11.2019

Konu: *FFMS 31: Yatırım Vekâleti (EI-Vekâle Bi'l İstithmar)*'nin Yayınlanması

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının mevzuatımıza kazandırılması amacıyla, "*FFMS 31: Yatırım Vekâleti (EI-Vekâle Bi'l İstithmar)*"nin yayınlanmasına karar verilmiştir.

**Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 31
Yatırım Vekâleti (EI-Vekâle Bi'l
İstithmar)**

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 31

Yatırım Vekâleti (*El Vekâle Bi'l-İstithmar*)

Standardın Amacı

1. Bu Standardın amacı, faizsiz finans kuruluşları (FFK'lar/Kuruluşlar) için asil (yatırımcı) ve vekil açısından yatırım vekâleti (El Vekâle Bi'l-İstithmar) araçları ve ilgili varlık ve mükellefiyetlerin muhasebeleştirilmesine ve raporlanmasına ilişkin ilkeleri belirlemektir.

Kapsam

2. Bu Standart, 4'üncü paragrafta belirtilen istisnalar dışında, FFK'lar tarafından gerek asil, gerek vekil sıfatıyla yapılan tüm yatırım vekâleti (El Vekâle Bi'l-İstithmar) sözleşmelerine uygulanır.
3. Diğerler ürünlerin yanı sıra, yatırım vekâletine dayalı olması durumunda aşağıdaki ürünler özellikle bu Standardın kapsamına alınmıştır:
 - a. Yatırım hesabı açılışları ve plasmanları, gerek perakende olarak gerekse bankalar arası plasmanlar için açılan hesaplar ve bu tür hesaplara yapılan plasmanlar,
 - b. Yatırım fonları, yani FFK'lar tarafından yatırım vekâleti anlaşması kapsamında yönetilen fonlar (istisnalar için bakınız: 4(b) paragrafı) ve
 - c. FFMS 29: Sukuk İhracı'nın¹ bu Standarda amir gelen belirli özel hükümleri dışında Sukuk ihraçları.
4. Bu Standart aşağıdakilere uygulanmaz:
 - a. 10'uncu paragraftaki geniş vekâletle girişim yaklaşımına uygunluk şartlarını karşılamamaları durumunda ilgili FFMS'ye uygun olarak muhasebeleştirilen ve bu durumda bu Standart çerçevesinde sınırlı vekâletle yatırım yaklaşımına göre muhasebeleştirilmesi gereken yatırım vekâletine dayalı olarak Sukuk ya da benzer araçlara yapılan yatırımlar,
 - b. FFMS 14: Yatırım Fonları'nın muhasebeleştirme ve raporlama hükümlerine tabi olan resmi yatırım fonları ve diğer sermaye veya ikincil piyasa fonları şeklindeki yatırım fonları ve

¹ Bu Standardın yayımlandığı tarih itibarıyla taslak aşamasındadır.

- c. Yatırım vekâletine dayalı yatırım bileşeninin ayrıştırılması ilgili FFMS'ye göre uygun olmayan ve yatırım vekâleti anlaşması kapsamında yönetilen ayrı olarak tanımlanmış bir birimle bağlantılı bir fon olmadıkça ilgili FFMS'nin uygulandığı veya aksi takdirde ilgili FFMS'nin bu Standarda göre muhasebeleştirilmesini gerektirdiği Tekâfül yapıları.

Tanımlar

5. Bu Standardın yorumlanması ve uygulanması amacıyla aşağıdaki tanımlar yapılmıştır:
- Vekâlet:** Bir tarafın diğer bir tarafa, yetki devrine konu olabilecek bir hususta kendisi adına hareket etme yetkisini devretmesidir. Temel unsurları vekâletin şekli, konusu ve sözleşmenin iki tarafıdır (asil ve vekil).
 - Vekil:** Bir vekâlet sözleşmesinde diğeri (asil) adına hareket eden taraftır.
 - Vekâlet ödemesi:** Bu Standardın amaçları açısından sabit ücreti ve (olması durumunda) değişken ödemeleri içerir.
 - Kontrol:** Kontrol 33'üncü paragrafta tanımlanmış olup 34'üncü paragrafta birlikte dikkate alınır.
 - Sabit ücret:** Bu Standardın amaçları açısından, asil tarafından vekile ödenen ya da ödenecek olan, toplu ya da dönemsel bir esasa göre belirlenmiş ücret tutarıdır.
 - Teşvik:** Bu Standardın amaçları açısından, asil tarafından vekile hizmet karşılığı ödenen ya da ödenecek olan, vekilin ya da dayanak varlığın/varlıkların performansıyla bağlantılı her türlü değişken bedeldir (şarta bağlı olanlar dâhil).
 - Yatırım vekâleti (El Vekâle Bi'l-İstithmar) aracı:** Asilin kendisi adına yatırım yapmak için bir vekil tayin ettiği, fonlarla nasıl yatırım yapılacağına dair koşulların olduğu ya da olmadığı bir vekâlet türüdür.
 - Yatırımcı:** Bir yatırım vekâleti anlaşmasındaki asildir.
 - Asil:** Bir vekâlet sözleşmesinde, diğeri (vekil) kendisi adına hareket etmesi için tayin eden taraftır.
 - Asil-vekil ilişkisi:** Bir asil ve bir vekil arasında vekâlet sözleşmesi aracılığıyla açık ya da zımni olarak kurulan ilişkidir.
 - Yedek:** Bu Standardın amaçları açısından, yatırım zararları ile şarta bağlı diğer

olayları karşılamak ve kârı istikrarlı hale getirmek amacıyla ya da tüm yatırım zararları ile şarta bağlı diğer olayların karşılanması ve kârın istikrarlı hale getirilmesi nedeniyle vekile ödenecek bir teşvik olarak yatırım vekâleti anlaşmasında yatırımcıların kârlarından veya özkaynaklarından ayrılan tutarlardır.

1. Değişken ödeme: Bu Standardın amaçları açısından, asil tarafından vekile ödenen ya da ödenmesi gereken, toplu ya da dönemsel bir esasa göre sabit olmayan her türlü ödeme tutarını ifade eder. Bu ödeme, örneğin hasılat, giderler, varlıklar, işlem sayısı vb. ile bağlantılı olabilir ve teşviki de içerir.

Asil (yatırımcı) açısından yatırım vekâletine ilişkin muhasebe yaklaşımları

Genel sınıflandırma

6. Asil (yatırımcı), işlemin başlangıcında yatırımın niteliğini:
 - a. Sınırlı vekâletle yatırım – Tercih edilen bir seçenek olarak ya da
 - b. Geniş vekâletle girişimolarak değerlendirir.

Sınırlı vekâletle yatırım

7. Sınırlı vekâletle yatırım, yatırım aracının devredilebilirliğine ilişkin seçeneklerin yanı sıra vekilin katılımının sınırlı olduğu ve yatırımcının dayanak varlıklar konusunda bizzat doğrudan risk aldığı yatırımdır. Bir yatırımcı, 10'uncu paragrafta tanımlanan kriterleri karşılayan bir yatırım aracı için geniş vekâletle girişim yaklaşımını uygulamayı seçmedikçe, yatırım vekâleti aracındaki yatırımlarına sınırlı vekâletle yatırım yaklaşımını uygular.
8. Tüm yatırım vekâleti anlaşmalarında, yatırımcının dayanak varlıklar (iş dâhil) konusunda nihayetinde doğrudan risk aldığı yönünde aksi ispat edilebilir bir varsayım vardır. Sonuç olarak yatırımcı, söz konusu varlıkları (iş dâhil), bu varlıklara (veya işe) uygulanabilir olan muhasebe politikaları doğrultusunda, ilgili FFMS'ye ya da konuyla ilgili belirli bir FFMS olmaması halinde genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak hesaplarında doğrudan muhasebeleştirir.²

² Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, Kavramsal Çerçeve'ye ya da Fıkhî hükümlere aykırı bir muhasebe yöntemiyle sonuçlanmamalıdır.

Geniş Vekâletle Girişim

9. Yatırım vekâleti araçlarına yapılan yatırımlar, 10'uncu paragrafta tanımlanan kriterleri karşılama durumu geniş vekâletle girişim yaklaşımı uyarınca muhasebeleştirilebilir.

Geniş vekâletle girişim yaklaşımına uygunluk kriterleri

10. Asil, ancak yatırım vekâleti sözleşmesinin aşağıdaki koşullardan herhangi birini karşılama (ya da 11'inci paragraf uyarınca istisnaya tabi olması) durumunda geniş vekâletle girişim yaklaşımını uygulamayı tercih edebilir:
 - a. Yatırım aracı devredilebilir nitelikteyse,
 - b. Yatırım, sözleşme süresi boyunca sık sık değişikliğe uğrayan bir başka ifadeyle anlaşma süresi boyunca vekilin takdirine bağlı olarak rutin değişikliklerin ya da kapsamlı değişikliklerin yapıldığı (bir iş teşkil etmedikçe) tek bir varlığa (ya da varlık havuzuna) yapıldıysa veya
 - c. Vekilin rolü sınırlı değilse ve bu sayede vekil, günlük varlık yönetimi görevini yerine getiriyorsa ve -uygun hallerde- aynı zamanda varlıkların yenilenmesi ya da geri kazanılmasından da sorumluydu.
11. Asilin, aşırı maliyet ve çabaya katlanmaksızın varlıklar ve performansları hakkında ihtiyaca uygun bilgi elde edememesi ve bu nedenle sınırlı vekâletle yatırım yaklaşımının uygulanmasının mümkün olmadığına karar vermesi durumunda, yukarıdaki kriterlere nadir de olsa bir istisna getirilebilir ve geniş vekâletle girişim yaklaşımı uygulanabilir. Bunlar kısa vadeli işlemleri, örneğin üç aylık bir dönemde vadesi gelen işlemleri içerebilir.

Sınırlı vekâletle yatırım yaklaşımı kapsamında asil (yatırımcı) tarafından yapılacak muhasebeleştirme

Finansal tablolara alma ve ölçüm

12. Asil, vekâlet anlaşmasına dayanak olan varlıkları (ve varsa yükümlülükleri) sınırlı vekâletle yatırım yaklaşımını kullanarak ilk defa finansal tablolara alırken, söz konusu varlıkları (ve yükümlülükleri) ilgili FFMS doğrultusunda ilk defa finansal tablolara alma ilkelerini uygulayarak; bunların olmaması durumunda ise bu tür varlıklar (ve yükümlülükler) için geçerli olan genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak

muhasebeleştirir.³ Anlaşmada birden fazla asilin olduğu durumlarda, benzer varlıklar (ve yükümlülükler) aynı ilkeler uygulanarak muhasebeleştirilir. İlk muhasebeleştirmeyi takiben, dayanak varlıklar (ve yükümlülükler) ilgili FFMS'nin hükümlerine (ya da bunun olmaması durumunda genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine) göre ölçülür. Uygulanabilir olduğu durumlarda benzer muhasebe yaklaşımı uygulanır. (Açıklama: Bunlar, yatırımcı tarafından brüt olarak muhasebeleştirilir (bir başka ifadeyle, varlıklar, varlıklara ve -varsa- yükümlülükler yükümlülüklere dâhil edilir)).

13. Yatırımcı, her dönem sonunda FFMS 30: Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açıdan Dezavantajlı Taahhütler uyarınca sınırlı vekâletle yatırım yaklaşımı kapsamındaki yatırımın değer düşüklüğünü belirler. Ödeme riski de değer düşüklüğü amaçları açısından dikkate alınır.

Hasılat, giderler ve vekâlet ödemesi

14. Bu Standardın belirli bir hükmüne aykırı olmadıkça, yatırım vekâleti sözleşmesinin icrası sonucunda meydana gelen hasılat, giderler, kazanç ve kayıplar sözleşmelerin niteliğine göre bu tür işlemler için geçerli olan ilgili FFMS'nin hükümlerine (ya da bunun olmaması halinde genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine) uygun olarak ölçülür ve muhasebeleştirilir. Kuruluşun muhasebe politikaları bu tür konuların tamamı için geçerlidir.
15. Hasılat, giderler, kazanç ve kayıplar brüt olarak finansal tablolara alınır (bir başka ifadeyle, yatırımcının finansal tablolarındaki ilgili kalemlere dâhil edilir).
16. Hem sabit ücreti hem de değişken ödemeyi içeren Vekâlet ödemesi, ilgili dönem sonu itibarıyla ödenecek tutarlara ilişkin en iyi tahminler ile sözleşmeden ve zimni kabulden doğan yükümlülükler esas alınarak tahakkuk esasına göre finansal tablolara alınır. Şarta bağlı ya da koşullu değişken ödemelere ilişkin tahminler, 17'nci paragrafta tanımlanan ilkelere dayanır.

Şarta bağlı ya da koşullu değişken ödeme gideri

17. Sözleşme hükümlerine göre yapılacak şarta bağlı ya da koşullu değişken ödeme, söz konusu ödeme konusunda aşağıdaki ilkeler uygulanarak yapılan en iyi tahminler esas alınarak finansal tablolara alınır:

³ Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, Kavramsal Çerçeve'ye ya da Fikhî hükümlere aykırı bir muhasebe yöntemiyle sonuçlanmamalıdır.

- a. Geçmiş performansla ilgili sözleşmeye bağlı değişken ödeme, vadesi geldiğinde yükümlülük olarak tahakkuk esasına göre finansal tablolara alınır,
- b. Geçmiş performansla ilgili olan ve birikimli olarak iptal edilebilen (örneğin, gelecekteki bir kayıp durumunda iptal imkânı olan) ya da üçüncü bir tarafın kararı (örneğin, mütevellî heyetinin işlemin vadesinde aldığı karara) bağlı olan değişken ödeme, iptal olasılığına bakılmaksızın, vadesi geldiğinde yükümlülük olarak finansal tablolara alınır,
- c. Örneğin, bir kaybı geri kazanmak amacıyla ya da ortalamanın altında performans gösterildiği için daha önce kaydedilen bir yükümlülüğün iptal edilmesi ((b) maddesi doğrultusunda), gerçekleştiği dönemde ilgili giderlerde bir azalma olarak finansal tablolara alınır ve
- d. Vekilin gelecekteki performansı ile ilgili ya da tamamen gelecekteki performansına bağlı değişken ödeme finansal tablolara alınmaz.

Sunum ve açıklama

18. Sınırlı vekâletle yatırım yaklaşımı kapsamındaki tüm varlık, yükümlülük, hasılat, gider, kazanç ve kayıplar net değil brüt olarak sunulur. Dolayısıyla, bu kalemlerin yatırımcının finansal tablolarındaki ilgili varlık, yükümlülük, hasılat, gider, kazanç ve kayıp kalemleriyle satır satır toplanması gerekir. Bununla birlikte söz konusu kalemler, yatırım vekâleti anlaşmasıyla ilgili oldukları ayırt edilebilecek şekilde sunulur ve açıklanır.
19. Sabit ücret ve değişken ödemeyi içeren vekâlet ödemesi, doğrudan giderlere dâhil edilir ve uygun şekilde açıklanır.
20. İlgili FFMS (ya da bunun olmaması durumunda, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri) uyarınca uygulanması gereken sunum ve açıklama hükümlerine ilaveten asgari olarak aşağıdakiler açıklanır:
 - a. Asil-vekil ilişkilerinin özeti,
 - b. Yatırım vekâleti anlaşmaları kapsamında yönetilen varlıklar ve/veya faaliyetlerin niteliği ve
 - c. Varsa, yapılacak şarta bağlı vekâlet ödemesi.

Geniş vekâletle girişim yaklaşımı kapsamında asil (yatırımcı) tarafından yapılacak muhasebeleştirme

21. Geniş vekâletle girişim kapsamındaki bir yatırım, yatırımcının kayıtlarında bu Standardın 22-30'uncu paragraflarında belirtilen "özkaynak yöntemi" uygulanarak muhasebeleştirilir.

İlk defa finansal tablolara alma

22. Yatırımcı geniş vekâletle girişim yaklaşımını uygularken, geniş vekâletle girişim kapsamındaki yatırımı, yatırım yapılması için vekilin kullanımına sunulduğu tarihte maliyet bedeliyle finansal tablolara alır.
23. Yatırımcı, yatırımı vekilin kullanımına sunmuş fakat sözleşme henüz başlatılmamışsa; bu tutar, geniş vekâletle girişim kapsamındaki yatırım için verilen bir avans olarak gösterilir.

Sonraki ölçüm

24. Geniş vekâletle girişim kapsamındaki yatırım, raporlama dönemi sonunda defter değeriyle ölçülür ve o tarih itibarıyla yapılacak değişken ödeme dâhil olmak üzere vekâlet ödemesi düşüldükten sonra yatırımcının geniş vekâletle girişime ait kâr veya zarardaki payını (duruma göre, ilgili FFMS ya da genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre belirlenen) içerecek şekilde düzeltilir.
25. Yatırımcı, her dönem sonunda FFMS 30: Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açıdan Dezavantajlı Taahhütler uyarınca geniş vekâletle girişim kapsamındaki yatırımın değer düşüklüğünü belirler. Ödeme riski de değer düşüklüğü amaçları açısından dikkate alınır.

Hasılat, giderler ve vekâlet ödemesi

26. Vekâlet ödemesinin (hem sabit ücret, hem de değişken ödemeyi içeren) yanı sıra, geniş vekâletle girişim kapsamındaki yatırımdan kaynaklanan hasılat, giderler, kazanç ve kayıplar düzenli aralıklarla net olarak finansal tablolara alınır.
27. Yapılacak vekâlet ödemesi, 16 ve 17'nci paragrafta göre belirlenir ve muhasebeleştirilir.

Sunum ve açıklama

28. Geniş vekâletle girişim kapsamındaki bir yatırımdan kaynaklanan net hasılat (veya zarar) yatırımcının diğer hasılatından ayrı şekilde net olarak açıklanır.
29. Buna ek olarak yatırımcı, asgari olarak aşağıdakileri açıklar:

- a. Asil ve vekil arasındaki anlaşmaların temel hüküm ve koşullarının özeti,
 - b. Yatırım vekâleti anlaşmaları kapsamında yönetilen varlıklar ve/veya faaliyetlerin niteliği,
 - c. Hasılatтан mahsup edilen ve sabit ücretin ve değişken kısmın birbirinden ayrıldığı döneme ait vekâlet ödemesinin tutarı,
 - d. Geniş vekâletle girişim kapsamındaki yatırım bakiyesinden mahsup edilen ve dönem sonu itibarıyla yapılacak vekâlet ödemesi tutarı,
 - e. Varsa yapılacak şarta bağlı vekâlet ödemesi ve
 - f. Ödeme aktarmalı yaklaşımın tercih edilmeme gerekçesi.
30. Yatırımcı, finansal tabloları açısından önemli olduğu kabul edilen geniş vekâletle girişim kapsamındaki her tür yatırım için tercihen; vekâlet ödemesinin sabit ve değişken bileşenlerinin yanı sıra varlıklar, yükümlülükler, hasılat, giderler, kazanç ve kayıplar hakkında ayrıca açıklama yapar.

Vekil açısından yatırım vekâletine ilişkin muhasebe yaklaşımları

Genel sınıflandırma: Bilanço dışı - Bilanço içi yaklaşım

31. Vekil, işlemin başlangıcında bir vekâlet anlaşmasını bilanço dışı yaklaşım kapsamında muhasebeleştirir ve buna göre vekil ilgili varlıkları/iş kontrol etmediği için varlıklara ve ilgili gelir ve giderlere muhasebe kayıtlarında yer vermez. Vekilin muhasebe yaklaşımı 39-44'üncü paragraflarda yer almaktadır.
32. Yatırım vekâletine dayalı yatırım aracına eklenen ilave koşulların, aracın bilanço içi yaklaşıma göre muhasebeleştirilmesini zorunlu hale getirdiği durumlar, bilanço dışı yaklaşımın istisnası olabilir (bakınız: 35-38'inci paragraflar).

Kontrol

33. Bu Standardın amaçları açısından kuruluş, bir varlık ya da işin sahipliğinden kaynaklanan tüm risk ve getirileri önemli ölçüde üstlendiği ve aşağıdaki koşulların her ikisini de sağladığı zaman ilgili varlık ya da işi kontrol eder:
- a. Söz konusu varlık ya da işle olan ilişkisinden dolayı değişken getirilere (olumlu ya da olumsuz) doğrudan maruz kalması veya bu getiriler üzerinde hak sahibi olması ve
 - b. Söz konusu varlık ya da iş üzerindeki gücü aracılığıyla bu getirileri etkileme

imkânına sahip olması.

34. Bununla birlikte, bu Standardın amaçları açısından kontrol; kuruluşun söz konusu güce sahip olduğu ancak bu gücün kuruluşun kendi için değişken getirileri elde etmesi amacıyla değil vekâlet görevi çerçevesinde kullanılabilirdiği ve dolayısıyla söz konusu varlıktan kaynaklanan risk ve getirilerin kuruluşa ait olmadığı durumları içermez. Bir vekilin alabileceği performans teşviklerinin vekâlet görevi kapsamında olduğu ve dolayısıyla bu amaç açısından değişken getiri olarak değerlendirilemeyeceği açıktır.

Bilanço içi yaklaşımın uygulanmasına ilişkin kriterler

35. Yatırım vekâleti aracı, yatırım aracıyla ilişkili ilave hususlar nedeniyle vekilin bütün yükümlülüklerinden ve özkaynak benzeri araçlarından sonra geliyorsa (zararları karşılama koşuluyla) ve aşağıdaki kriterlerden birini karşılıyorsa vekil, yatırım vekâleti anlaşmasını muhasebe amaçları açısından ayrı bir özkaynak sınıfı olarak değerlendirir:
- Yatırım vekâleti aracı süreliyse (bir başka ifadeyle, asil tasfiye seçeneğine sahip değilse) veya
 - Vekil yatırım vekâleti aracını kendi takdirine bağlı olarak tasfiye etmek yerine adi pay sermayesine dönüştürebiliyorsa.
36. Yatırım vekâleti aracı, yatırım aracıyla ilişkili ilave hususlar nedeniyle vekilin bütün yükümlülüklerinden sonra geliyorsa ancak sürekli veya vekilin adi pay sermayesine dönüştürülebilir nitelikte değilse, vekil yatırım vekâleti anlaşmasını özkaynak benzeri araç olarak değerlendirir.

Çok katmanlı yatırımlar ve birleştirme

37. Bir vekil çok katmanlı yatırım anlaşmaları yürütebilir; örneğin vekâlet fonlarını, vekilin kendisi nezdinde bağımsız olarak izin verilen işlemlere dayalı yatırım planlarına ya da anlaşmalarına yatırabilir. Bu Standardın yatırım vekâleti anlaşmalarıyla ilgili hükümleri saklı kalmak şartıyla, bu tür ikincil işlemler, vekilin muhasebe kayıtlarında ilgili FFMS hükümlerine uygun olarak muhasebeleştirilir. Örneğin, bu tür anlaşmalarda, yatırım vekâleti fonları, ayrı bir sözleşme çerçevesinde kısıtlanmamış yatırım anlaşması şeklini alabilir. Bu durumda, varlıklar vekil açısından, yatırım vekâleti anlaşması nedeniyle değil, Mudârebeye dayalı ayrı bir sözleşme kapsamında kısıtlanmamış yatırım anlaşması olarak bilanço içinde kalır. Esas anlaşma olan bilanço dışı yatırım vekâleti anlaşmasına ilişkin muhasebeleştirme, sunum ve açıklama hükümleri uygulanmaya devam eder.

38. Yatırım vekâletine dayalı fonlar, vekilin kendi fonlarıyla ve kısıtlanmamış yatırım hesabı sahiplerinin fonlarıyla (ya da benzer araçlarla) gerekli yetki olmaksızın birleştirilmişse, bilanço dışı yaklaşım doğrultusunda benzer varlıklar ve hasılat (ve giderler) ayrıştırılır ve bilanço dışı tutulur. Fıkhî hükümlerin bu konudaki değerlendirmelerine uyulur ve Fıkhî hükümlerin getirdiği kısıtlamalar hakkında gerekli açıklamalar yapılır.

Geniş vekâletle girişim yaklaşımı (bilanço dışı) kapsamında vekil tarafından yapılacak muhasebeleştirme

39. Vekâlet ilişkisinin, vekilin anlaşma kapsamında yönetilen varlıklar (ya da iş) üzerinde kontrol sahibi olmasını sağlamadığı göz önüne alındığında vekil, yatırımcıların (asillerin) mülkiyetinde bulunan varlık ve/veya yükümlülükleri kendi kayıtlarında finansal tablolara almaz.

40. Vekil, daha önce bu tür varlıklara doğrudan ya da yatırım hesabı sahiplerinin bilanço içi özkaynakları veya benzer yatırım araçları aracılığıyla sahip olmuşsa, söz konusu varlıkları (ve yükümlülükleri) finansal tablo dışı bırakır (bakınız: 47-51'inci paragraflar).

Hasılat ve giderler

41. Vekil, vekâlet ödemesini, sabit ve değişken bileşenleriyle birlikte tahakkuk esasına göre, bir başka ifadeyle ilgili hizmetler sunulduğunda finansal tablolara alır. Şarta bağlı ya da koşullu değişken ödemelere ilişkin tahminler 43'üncü paragrafta tanımlanan ilkelere dayanır.

42. Vekilin ihmal veya kusuru nedeniyle tazmin edilebilen kayıplar dâhil olmak üzere her türlü gider, vadesi geldiğinde finansal tablolara alınır.

Şarta bağlı ya da koşullu değişken ödeme geliri

43. Sözleşme hükümlerine göre yapılacak şarta bağlı ya da koşullu değişken ödeme, aşağıdaki ilkeler uygulanarak, geri kazanılabilirliği konusunda önemli bir belirsizlik kalmadığı zaman finansal tablolara alınır:

a. Geçmiş performansla ilgili sözleşmeye bağlı değişken ödeme, vadesi geldiğinde finansal tablolara alınır,

b. Geçmiş performansla ilgili olan ve birikimli olarak iptal edilebilen (örneğin, gelecekteki bir kayıp durumunda iptal imkânı olan) ya da üçüncü bir tarafın kararına (örneğin, mütevellî heyetinin işlemin vadesinde aldığı karara) bağlı olan değişken

ödeme, yalnızca, makul bir belirsizlik aralığı bırakıldıktan sonra gerekçelendirilebilir gelecek projeksiyonlarına ve yerleşmiş teamüllere göre makul bir kesinlikle yapılan en iyi geri kazanılabilir tutar tahmini ölçüsünde finansal tablolara alınır ve

- c. Gelecekteki performansla ilgili ya da tamamen gelecekteki performansa bağlı değişken ödeme, geri kazanılabilirlik olasılığı ne olursa olsun, finansal tablolara alınmaz.

Sunum ve açıklamalar

44. Bilanço dışı yöntemle ilgili olarak vekil, asgari olarak aşağıdaki açıklamaları yapar:
 - a. Bilanço dışı yatırım hesapları tablosuna alınacak tüm yatırım araçlarına ilişkin varlık ve yükümlülükler ile bu tür varlıklardan kaynaklanan gelir ve gider hareketlerinin bir özeti,
 - b. Tutarların önemi esas alınmak suretiyle yatırım vekâleti sözleşmesine ilişkin idari giderlerin toplamı ve söz konusu giderlerin ana bileşenlerine ilişkin kısa bir açıklama,
 - c. Yatırım vekâleti kârlarından elde edilecek teşvik kârlarının önemli olması halinde, vekil tarafından teşvik kârlarının belirlenmesinde uygulanan esas,
 - d. 43'üncü paragraftaki koşullar nedeniyle finansal tablolara alınmamış şarta bağlı vekâlet ödemesi alacağının birikimli tutarı,
 - e. FFMS 30: Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açıdan Dezavantajlı Taahhütler doğrultusunda ekonomik açıdan dezavantajlı taahhütler (satın alma taahhüdü, teminat, vb. dâhil) için gerekli karşılıklar,
 - f. Tüm varlık transferlerine ilişkin açıklamalar, FFMS 21: Varlıkların Transferine İlişkin Açıklamalar doğrultusunda yeterli şekilde yapılır.

Yatırım vekâleti anlaşmalarına ilişkin diğer hususlar

Geniş vekâletle girişime ait varlıkların asil ve vekil arasında alım satımı

45. Yatırım vekâleti işleminin başlangıcında ya da devamında, zaman zaman asil ve vekil arasında satış işlemleri gerçekleşebilir. Tüm bu satış işlemlerinde vekil (satıcı olarak), ilgili varlıkları finansal tablo dışı bırakır. Bu işlemden kaynaklanan kazanç ve kayıplar finansal tablolara alınır.

46. Yatırım vekâleti anlaşmasının devamında ya da vadesinde, bir varlığın/varlıkların vekil tarafından asilden satın alınması işlemi de gerçekleşebilir. Bu tür varlıkların satın alınması işlemi vekil tarafından (alıcı olarak), maliyet bedeliyle (bir başka ifadeyle, karşılıklı olarak mutabık kalınan değer) finansal tablolara alınır.

Özel hususlar ve açıklamalar

47. Bilanço dışı yaklaşımda, dayanak varlıklar asile satıldığında, söz konusu varlıklar daha önce vekile (bağımsız satıcı olarak) aitse vekil tarafından finansal tablo dışı bırakılır. Bununla birlikte, birtakım anlaşmalar, bu tür varlıkların kontrolünün devri bakımından anomalilere neden olabilen bazı ek hususlar içerir. Buna ek olarak, sözleşmenin başlangıcında veya devamında, vekil zaman zaman asil için ve asil adına ek varlıklar satın alır ya da varlıkları yeniler. Bu tür varlıkların kontrolüyle ilgili benzer anomaliler olsa bile bu varlıklar da asil tarafından finansal tablolara alınmaz.
48. Bu tür konulara ilişkin açıklamalar ve bunların kontrol üzerindeki etkisi 49-51'inci paragraflarda açıklanmıştır.

Satın alma taahhütleri

49. Satın alma taahhütleri, sözleşmeden ziyade geleceğe yönelik taahhütlerdir ve söz konusu taahhütlerin esas sözleşmeden bağımsız olduğu kabul edilir. Söz konusu taahhütler esas sözleşmenin bir parçası ve koşulu haline gelirse, bu durum Fıkhî hükümlere aykırılıkla aynı anlama gelir. Buna göre, bir satın alma taahhüdü sözleşme değildir, yalnızca bir taahhüt olarak kabul edilir ve buna göre açıklanır. Ancak bir satın alma taahhüdünün işletmenin zarara uğramasıyla sonuçlanacak şekilde icra edilmesi gerekeceği bekleniyorsa, bu durumda beklenen zarar için karşılık ayrılır.

Teminatlar

50. Fıkhî açıdan izin verilen bir teminat, satış ya da satış transferi sözleşmesinden bağımsız üçüncü bir kişi sıfatıyla ya da üçüncü bir kişi tarafından sağlanır, satışın tamamlanmasının ardından yerine getirilir ve satış için bir koşul haline getirilemez. Dolayısıyla, bu açıdan Fıkhî kurallara uyuluyorsa, bağımsız bir teminat anlaşmasının varlığı tek başına, Fıkhî ilkeler doğrultusunda satışın özüne aykırı değildir. Buna göre, bu tür anlaşmalardaki bir teminat, varlıkların bağımsız olarak satışının ya da transferinin kaydedilmesini etkilemez. Teminat için -varsa- teminat altına alınan kayıpların tutarına ilişkin en iyi tahmin ölçüsünde karşılık ayrılır.

Yönetim tarafından yapılan anlaşmalar ve yönetimin sorumlulukları

51. Yönetim tarafından yapılan anlaşmalar ya da vekâlet anlaşmaları, varlığın satış veya transferi sözleşmesinden bağımsızdır ve ayrı olarak icra edilir. Buna ek olarak bu sözleşmeler bir asil-vekil ilişkisini beraberinde getirir ve dolayısıyla varlıklarla olan ilişkinin sürdürülmesiyle aynı anlama gelmez. Kontrol kavramının varlığı kontrol etme gücü (bu tür anlaşmalarda var olan) ve işletmenin değişken ekonomik faydalarını kontrol etme gücü (bu tür anlaşmalarda var olmayan, varlıklardan kaynaklanan ekonomik faydaların asile ait olduğu) olmak üzere iki unsuru olduğu dikkate alınmalıdır. Buna göre, Fıkhî hükümlere uygun işlemlerde dayanak varlıklara ilişkin bir yönetim ya da vekâlet sözleşmesinin varlığı, bu tür varlıklar üzerinde bir kontrol tesis etmez.

Yürürlük tarihi

52. Bu Standart, 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir.

Geçiş hükümleri

53. İşletme ilk uygulamada bu Standardı yalnızca aşağıdaki işlemler için uygulamamayı seçebilir:
- İşletmenin bu Standardı ilk defa uyguladığı tarihten önce icra edilmekte olan işlemler ve
 - Asıl vadesi, işletmenin bu Standardı ilk defa uyguladığı tarihten en fazla 12 ay sonrasına denk gelen işlemler.

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/264]

Karar Tarihi: 15.11.2019

Konu: *FFMS 30: Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açıdan Dezavantajlı Taahhütler'e İlişkin Geçiş Hükümlerinin Yayınlanması*

660 sayılı Kanun Hükümünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; 5/9/2019 tarih ve 01/172 sayılı Kurul Kararıyla yayınlanan "*FFMS 30: Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açıdan Dezavantajlı Taahhütler*"e ilişkin geçiş hükümlerinin yayınlanmasına karar verilmiştir.

Geçiş hükümleri

63. Bu Standart, geriye dönük olarak uygulanır. Bununla birlikte, uygulamaya ilişkin kısıtlamalar nedeniyle, kuruluş karşılaştırmalı finansal tabloları yeniden düzenlemeyebilir ve bu durumda pay sahipleriyle ilişkilendirilebilen daha önceki dönemlerle ilgili kümülatif giderler (veya net gider iptali), Standardın ilk kez uygulandığı raporlama döneminin başlangıcı itibarıyla dağıtılmamış kârlardan düzeltilir.
64. Kısıtlanmamış yatırım hesabı sahipleri dâhil olmak üzere katılımcı paydaşlarla ilişkilendirilebilen daha önceki dönemlerle ilgili kümülatif giderler, gerekli Fıkhî onaylarla, ilgili yatırım riski yedeğinden yapılan dağıtımla düzeltilir. Herhangi bir açık olması durumunda dağıtım, gerekli Fıkhî onaylarla, ilgili kâr dengeleme yedeğinden yapılabilir. Açığın hala devam etmesi durumunda, gerekli Fıkhî onaylarla, ilgili onayda belirtilen ve varlıkların vadesiyle uyumlu olan bir dönem içinde, söz konusu paydaş sınıfının gelirinden geri kazanılabilecek şekilde pay sahiplerine ait özkaynaktan geçici bir transfer yapılabilir. Pay sahiplerine ait özkaynaktan yapılan söz konusu geçici transfer, 3. aşama zarara veya maruz kalınan başka bir zarara karşılık olamaz. Daha sonraki bir dönemde yapılan önceki dönemlerle ilgili giderlerin iptali, dağıtımın başlangıçta nereden yapıldığına göre ilgili yedekle veya pay sahiplerine ait özkaynakla ilişkilendirilir.

Diğer Standartlarda yapılan değişiklikler

65. “-”

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/265]

Karar Tarihi: 15.11.2019

Konu: *FFMS 33: Sukuk, Pay ve Benzeri Araçlara Yapılan Yatırımlar*'ın Yayınlanması

660 sayılı Kanun Hükümünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının mevzuatımıza kazandırılması amacıyla, "*FFMS 33: Sukuk, Pay ve Benzeri Araçlara Yapılan Yatırımlar*"ın yayınlanmasına karar verilmiştir.

**Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 33
Sukuk, Pay ve Benzeri Araçlara Yapılan
Yatırımlar**

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 33

Sukuk, Pay ve Benzeri Araçlara Yapılan Yatırımlar

Standardın Amacı

1. Bu Standardın amacı; Faizsiz Finans Kuruluşları (FFK/kuruluşlar) tarafından Sukuk, pay ve benzeri araçlara yapılan yatırımların sınıflandırılması, finansal tablolara alınması, ölçümü, sunumu ve açıklanmasına ilişkin ilkeleri belirlemektir.

Kapsam

2. Bu Standart, kuruluşun özkaynak araçları, borçlanma araçları ve diğer yatırım araçları şeklindeki yatırımlarına uygulanır.
3. Bu Standart aşağıdakilerin muhasebeleştirilmesinde uygulanmaz:
 - a. İşletmenin kendi özkaynak araçlarındaki yatırımları,
 - b. Bağlı ortaklık ve iştiraklerdeki yatırımlar gibi özel bir muhasebe yöntemi gerektiren yatırımlar,
 - c. Gayrimenkul yatırımları,
 - d. Sigorta ve isteğe bağlı katılım özelliği bulunan sözleşmelere yapılan yatırımlar ve
 - e. Sukuk ya da benzer şekilde yapılandırılmış devredilebilir/alınıp satılabilir bir aracın ihracı yoluyla değil de, iki ya da daha fazla taraf arasında doğrudan yürütülen faizsiz finans işlemleri (örneğin, Murâbaha, İcâre, Müşâreke, Mudârebe, Vekâlet, Selem, İstisnâ vb.). Bu tür işlemler ilgili FFMS kapsamında muhasebeleştirilir.

Tanımlar

4. Bu Standardın yorumlanması ve uygulanması amacıyla aşağıdaki tanımlar yapılmıştır:
 - a. İtfa edilmiş maliyet: Finansal aracın ilk defa finansal tablolara alındığı tutardan anapara geri ödemeleri düşüldükten sonra, başlangıçtaki söz konusu yatırım tutarı ile vadedeki tutar arasındaki farka etkin kâr yöntemi kullanılarak hesaplanan toplam itfa payının düşülmesi veya eklenmesi ve değer düşüklüğü veya tahsil edilememe durumuna ilişkin her türlü indirim (doğrudan veya bir karşılık hesabı kullanılarak) düşülmesi sonucunda bulunan tutardır.
 - b. İş: Yatırımcılara, diğer sahiplere, üyelere veya katılımcılara temettü, daha düşük maliyet

veya diğerk ekonomik faydalar şeklinde doğrudan getiri sağlamak amacıyla yonetilen faaliyetler ve varlıklar bütünüdür. Bir iş örneğin, tek başına ya da portföy halinde elde tutulan kiralamaya konu varlıklardan, hizmetlerden, ticari faaliyetlerden vb. oluşabilir.

- c. Kontrol: Bu Standardın amaçları açısından kuruluş, bir varlık ya da işin sahipliğinden kaynaklanan tüm risk ve getirileri önemli ölçüde üstlendiği ve aşağdaki koşulların her ikisini de sağladığı zaman ilgili varlık ya da işi kontrol eder:
- i. Söz konusu varlık ya da işle olan ilişkisinden dolayı değişken getirilere (olumlu ya da olumsuz) doğrudan maruz kalması veya bu getiriler üzerinde hak sahibi olması ve
 - ii. Söz konusu varlık ya da iş üzerindeki gücü aracılığıyla bu getirileri etkileme imkânına sahip olması.
- d. Borçlanma araçları: İşlem yapısı, parasal ya da parasal olmayan bir yükümlülük doğuran yatırım aracı türüdür.
- e. Etkin getiri oranı yöntemi/Etkin kâr oranı yöntemi: Varlıktan veya teşebbüsten elde edilen gelirin, varlıktan veya teşebbüsün sürdürülmesinden fayda beklenen sözleşmeye bağlı süre (veya beklenen süre) boyunca düzgün ve eşit bir şekilde dağıtılması yöntemidir. Bu yöntem, gelecekte ortaya çıkması beklenen zararlar dışında tüm sözleşme şartlarını (veya en iyi tahminleri) dikkate almak suretiyle, tüm nakit akışlarını içeren tek bir getiri oranı kullanarak, varlıktan veya teşebbüsten elde edilen nakit akışlarını dağıtır. Ödenen veya alınan tüm ücret ve puanlar, işlem maliyetleri, prim veya iskontolar, esas sözleşmenin bir parçası veya yan maliyetler oldukları sürece nakit akışlarına dâhil edilir.
- f. Özkaynak araçları: Adi özkaynak araçları ve FFMS 29: Sukuk İhracı¹ hükümleri uyarınca özkaynak aracı sınıfına giren bu türdeki diğerk yapılandırılmış yatırım araçları dâhil olmak üzere işletmenin tüm yükümlülükleri ve özkaynak benzeri bakiyeleri düşüldükten sonra varlıklarında kalan bir hakkı gösteren araçlardır.
- g. Gerçeğe uygun değer: Piyasa katılımcıları arasında, ölçüm tarihinde olağan bir işlemde bir varlığın satışından elde edilecek veya bir yükümlülüğün devrinde ödenecek fiyattır.
- h. Ticari amaçla elde tutulan yatırım: Esas itibarıyla, fiyattaki ya da satıcının kâr marjındaki kısa vadeli dalgalanmalardan kâr elde etmek amacıyla edinilen ya da oluşturulan veya hâlihazırda kısa vadede kâr elde etme eğilimi olan bir portföyün bir parçasını oluşturan

¹ Bu Standardın yayımlandığı tarih itibarıyla taslak aşamasındadır.

yatırımdır.

- i. Yükümlülük: Kuruluş tarafından yerine getirilecek mevcut bir ekonomik mükellefiyettir. Yükümlülükler geçmişteki işlemlerden ya da diğer geçmiş olaylardan kaynaklanır. Mevcut mükellefiyet ve gelecekteki bir taahhüt arasında ayırım yapılır.
- j. Parasal borçlanma araçları: İşlem yapısı, Murâbaha borcu gibi bir finansal yükümlülük/borç doğuran borçlanma araçlarıdır.
- k. Parasal olmayan borçlanma araçları: İşlem yapısı, gelecekte teslim edilecek mallar (Selem ya da İstisnâ), kullanım hakkı veya hizmet (hizmet İcâresi) gibi finansal olmayan bir yükümlülük doğuran borçlanma araçlarıdır.
- l. Diğer yatırım araçları: Borçlanma aracı veya özkaynak aracı tanımını karşılamayan yatırım araçlarıdır.
- m. Ortaklara ait özkaynak (Adi özkaynak): Kuruluşun tüm yükümlülükleri ve özkaynak benzeri bakiyeleri düşüldükten sonra varlıkları üzerinde kalan haklarıdır.
- n. Katılımcı yapı: Sözleşme taraflarının dayanak varlık ve işlerin net varlıkları üzerindeki kâr, zarar ve kalıntı hakları paylaştığı sözleşmeye bağlı bir düzenlemedir.
- o. Sukuk: Sukukun değeri tahsil edildikten, katılım kapandıktan ve Sukukun ihraç edilme amacı için toplanan fonlar kullanıldıktan sonra maddi varlıkların, kullanım haklarının ve hizmetlerin veya belli projelerin ve özel yatırım faaliyetlerinin sahipliğine ilişkin bölünmemiş payları temsil eden eşit değere sahip sertifikalardır.

Sınıflandırma ve ilk defa finansal tablolara alma

Sınıflandırma

5. Bu Standardın amaçları doğrultusunda, her bir yatırım aşağıdaki şekilde sınıflandırılır:
 - a. Özkaynak araçları,
 - b. Aşağıdakileri içeren borçlanma araçları:
 - i. Parasal borçlanma araçları,
 - ii. Parasal olmayan borçlanma araçları.
 - c. Diğer yatırım araçları.
6. İlk defa finansal tablolara alma sırasında 10'uncu paragrafta belirtilen geri dönülemez tercihler

uygulanmadıkça, kuruluş bu Standarda tabi yatırımları (i) itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen, (ii) gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılarak ölçülen ya da (iii) gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen şekilde sınıflandırır. Kuruluş, bu sınıflandırmayı yaparken aşağıdaki hususları esas alır:

- a. Kuruluşun yatırımları yönetmek için kullandığı iş modeli ve
- b. Yatırıma dayanak teşkil eden faizsiz finans sözleşmelerinin yapısına uygun olarak beklenen nakit akışlarının özellikleri.

İtfa edilmiş maliyet

7. Bir yatırım, aşağıdaki her iki koşulu birden sağlaması durumunda itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülür:
 - a. Yatırımın, aracın vadesine kadar beklenen nakit akışlarını tahsil etmek için elde tutulmasını amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutulması ve
 - b. Yatırımın, bir borçlanma aracı ya da makul ölçüde belirlenebilir etkin bir getiriye sahip başka bir yatırım aracını temsil etmesi.

Gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılan

8. Bir yatırım, aşağıdaki her iki koşulun birden sağlaması durumunda gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılarak ölçülür:
 - a. Yatırımın, beklenen nakit akışlarının tahsil edilmesini ve yatırımın satılmasını amaçlayan bir iş modeli kapsamında elde tutulması ve
 - b. Yatırımın, parasal olmayan bir borçlanma aracı ya da makul ölçüde belirlenebilir etkin bir getiriye sahip başka bir yatırım aracını temsil etmesi.

Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan

9. Bir yatırım, 7'nci paragraf uyarınca itfa edilmiş maliyeti üzerinden ya da 8'inci paragraf uyarınca gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılarak ölçülmedikçe veya ilk defa finansal tablolara alma sırasında 10'uncu paragrafta belirtilen geri dönülemez sınıflandırma tercihleri uygulanmadıkça gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülür.

İlk defa finansal tablolara alma sırasında geri dönülemez sınıflandırma

10. Kuruluş, ilk defa finansal tablolara alma sırasında belirli bir yatırımı tanımlamak için geri dönülemez bir biçimde aşağıdaki tercihlerde bulunabilir:
 - a. Normal şartlarda gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülecek özkaynak araçlarına yapılan belirli yatırımlar için gerçeğe uygun değerdeki sonraki

değişimleri özkaynağa yansıtma ve

- b. Parasal olmayan bir borçlanma aracı ya da başka bir yatırım aracını, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak tanımlamak. Bunun için bu tanımlamanın, varlıklar veya ilişkili yükümlülüklerin ya da özkaynak benzerlerinin ölçümünden veya bunlara ilişkin kazanç veya kayıpların farklı esaslara göre finansal tablolara alınmasından kaynaklanacak bir ölçüm veya finansal tablolara alma tutarsızlığını ortadan kaldırması veya önemli ölçüde azaltması gerekir. Söz konusu kazançların ilgili paydaşlarla ilişkilendirilmesi ya da ilgili paydaşlara dağıtılması Fıkhî hükümlere tâbidir.

İlk defa finansal tablolara alma sırasında yapılan yaygın sınıflandırma tercihleri

11. Parasal olmayan borçlanma aracına ya da başka bir yatırım aracına yapılan yatırımlar aşağıdaki kategorilerden herhangi biri altında sınıflandırılabilir:
- 7'nci paragraf uyarınca itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülen yatırım,
 - 8'inci paragraf uyarınca gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılan yatırım veya
 - 9'uncu paragraf uyarınca ya da ilk defa finansal tablolara alma sırasında 10(b) paragrafı uyarınca geri dönülemez bir tercih yapılması halinde gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan yatırım.
12. Parasal bir borçlanma aracına yapılan yatırım, nihayetinde bir borcu yansıttığından, nihai işlem yerine getirilene kadar maliyeti üzerinden, bu tarihten sonra ise itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülür. Benzer şekilde, devredilmesi mümkün olmayan Sukuk, gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılan ya da gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan bir yatırım olarak sınıflandırılmaya uygun değildir.
13. Özkaynak araçlarındaki yatırımlar aşağıdaki kategoriler altında sınıflandırılabilir:
- 9'uncu paragraf uyarınca gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan yatırım veya
 - İlk defa finansal tablolara alma sırasında 10(a) paragrafı uyarınca geri dönülemez bir tercih yapılması halinde gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılan yatırım.
14. Ticari amaçla elde tutulan bir yatırım her zaman, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan sınıfa girer.
15. Sınırlı durumlarda maliyet, bir özkaynak aracının gerçeğe uygun değeri için uygun bir tahmin olabilir. Söz konusu durum, gerçeğe uygun değeri ölçmek için yakın tarihli bilgilerin yeterli olmaması ya da muhtemel bir dizi gerçeğe uygun değer ölçümünün olması ve maliyetin söz

konusu aralıkta gerçeğe uygun değere ilişkin en iyi tahmini yansıtıyor olması durumunda mümkün olabilir (bakınız: 24'üncü paragraf).

İlk defa finansal tablolara alma

16. Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan yatırımlar hariç tüm yatırımlar, ilk defa finansal tablolara alınırken işlem maliyetleri de dâhil edilerek gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülür. Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan yatırımlarla ilgili işlem maliyetleri katlandııkları zaman kâr veya zarara yansıtılır.
17. Normal yoldan alınan yatırımlar, kontrolün yatırımcıya devredilmesinin ardından finansal tablolara alınır.

Sonraki ölçüm

İtfa edilmiş maliyet

18. İtfa edilmiş maliyetiyle izlenen yatırımlar, her raporlama dönemi sonunda etkin kâr yöntemi kullanılarak yeniden ölçülür. İtfa sürecinden ve yatırımın finansal tablo dışı bırakılması ya da değer düşüklüğüne uğramasından kaynaklanan bütün kazanç ve kayıplar, kâr veya zarara yansıtılır. Etkin kâr yöntemi uygulanırken, yatırımın bir aracın katılım aşamasında ya da işlemin başlangıç (tamamlanma) tarihinden önceki herhangi bir zamanda yapılmış olması durumunda, Fıkhî hükümler doğrultusunda ilgili işlemin başlangıç (ya da ticari esaslı bir işlem ise tamamlanma) tarihi, ilk nakit çıkışının gerçekleştiği tarih olarak kabul edilir.
19. İtfa edilmiş maliyetiyle izlenen yatırımlar, FFMS 30: Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açından Dezavantajlı Taahhütler uyarınca her raporlama döneminde değer düşüklüğü açısından teste tâbi tutulur.

Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan

20. Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak izlenen yatırımlar, her raporlama dönemi sonunda gerçeğe uygun değerleri üzerinden yeniden ölçülür. Yeniden ölçüm sonucunda bir kazanç ya da kayıp (defter değeri ile gerçeğe uygun değer arasındaki fark) ortaya çıkması durumunda, söz konusu kazanç ya da kayıp kâr veya zarara yansıtılır. Bu yatırımlardan kaynaklanan diğer tüm gelir ve giderler kâr veya zarara yansıtılır.
21. Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen yatırımlar için kâr veya zarara yansıtılan kalemler, ortaklara ait özkaynaklarla ilgili kısım ile yatırım hesabı sahipleri de dâhil olmak üzere kâr ve zararı üstlenen paydaşlara ait özkaynaklarla ilgili kısım arasındaki

ayrım göz önünde bulundurularak finansal tablolara alınır.

Gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılan

22. Gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılarak izlenen yatırımlar, her raporlama dönemi sonunda gerçeğe uygun değerleri üzerinden yeniden ölçülür. Yeniden ölçüm sonucunda bir kazanç ya da kaybın (defter değeri ile gerçeğe uygun değer arasındaki fark) ortaya çıkması durumunda, söz konusu kazanç ya da kayıp, ortaklara ait özkaynaklarla ilgili kısım ile yatırım hesabı sahipleri de dâhil olmak üzere kâr ve zararı üstlenen paydaşlara ait özkaynaklarla ilgili kısım arasındaki ayrım göz önünde bulundurularak, “Yatırımların Gerçeğe Uygun Değer Yedeği” başlığı altında doğrudan özkaynaklara yansıtılır.
23. Gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılarak izlenen (ve 15 ve 24’üncü paragraflara göre muhasebeleştirilen) yatırımlar, FFMS 30: Değer Düşüklüğü, Kredi Zararları ve Ekonomik Açıdan Dezavantajlı Taahhütler uyarınca her raporlama döneminde değer düşüklüğü açısından teste tâbi tutulur.

Maliyet bedeliyle izlenen yatırım (Sınırlı durumlarda)

24. Kuruluşun, özkaynak araçlarının gerçeğe uygun değerine ilişkin güvenilir bir ölçüm belirleyemediği sınırlı durumlarda (bakınız: 15’inci paragraf) yatırımların maliyeti, gerçeğe uygun değere ilişkin en iyi tahmin olarak kabul edilebilir. Sonraki bir tarihte gerçeğe uygun değere ilişkin güvenilir bir ölçümün belirlenebilmesi durumunda, yatırım sırasıyla 20 veya 22’inci paragraflara göre muhasebeleştirilir.

Gerçekleşen kazançlar/kayıplar ve temettüler

25. Herhangi bir yatırımın satışından veya vadesinin dolmasından kaynaklanan kazanç ya da kayıplar, her bir yatırımın defter değeri ile yatırımın satışından veya (vadesi olan araçlar için) vadesinin dolmasından kaynaklanan net gelir arasındaki fark olarak ölçülür. Sonuçta oluşan kazanç ya da kayıp; gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılarak sınıflandırılan yatırımların “Yatırımların Gerçeğe Uygun Değer Yedeği” hesabının bakiyesiyle birlikte, ortaklara ait özkaynaklarla ilgili kısım ile yatırım hesabı sahipleri de dâhil olmak üzere kâr ve zararı üstlenen paydaşlara ait özkaynaklarla ilgili kısım arasındaki ayrım göz önünde bulundurularak, cari dönemin kâr veya zararına yansıtılır.
26. Özkaynak araçlarına ilişkin temettü ve diğer (nakdi ya da aynı) getiriler, yatırım hesabı sahipleri dâhil olmak üzere kâr ve zararı üstlenen paydaşlarla uygun şekilde ilişkilendirilerek kâr veya zarara yansıtılır. Bunlar sadece aşağıdaki koşullarda finansal tablolara alınır:
 - a. Kuruluşun temettü ya da diğer getirileri tahsil etme hakkının olması,

- b. Temettü ya da diğer getiriyle ilişkili ekonomik faydaların kuruluşa girişinin muhtemel olması ve
- c. Temettü ya da diğer getirinin güvenilir bir biçimde ölçülebilir olması.

Yeniden sınıflandırma

27. Kuruluş, sadece yatırımların yönetimi için kullandığı iş modelini değiştirdiğinde, bu değişiklikten etkilenen tüm finansal varlıklarını, yeniden sınıflandırma tarihinden itibaren ileriye yönelik olarak aşağıdaki tablo uyarınca yeniden sınıflandırır. Yeniden sınıflandırma halinde kuruluş, daha önce finansal tablolara alınan kazançları, kayıpları (değer düşüklüğü kazanç ve kayıpları dâhil) veya getirileri/kârları (tablodaki ayrıntılara bakınız) yeniden düzenlemez. Özkaynaktan/özkaynağa ya da kâr veya zarardan/kâr veya zarara yapılan düzeltmeler, ortaklarla ilişkilendirilebilen tutarlar ile yatırım hesabı sahipleri dâhil olmak üzere kâr ve zararı üstlenen paydaşlarla ilişkilendirilen tutarlar arasında uygun şekilde ayrıştırılır.
28. İş modelindeki değişikliklerin çok nadir olması beklenir ve bu değişiklikler, içsel ve dışsal değişikliklerin bir sonucu olarak kuruluşta “üst yönetimden sorumlu olanlar” tarafından belirlenir ve söz konusu değişiklikler kuruluşun faaliyetleri açısından önemli ve üçüncü taraflara kanıtlanabilir nitelikte olmalıdır. Bu değişiklik ancak kuruluşun faaliyetleri açısından önemli bir işe başlaması ya da son vermesi durumunda meydana gelir.

	<i>Önceki sınıflandırma</i>	<i>Yeniden sınıflandırma</i>	<i>Ölçüm</i>	<i>Kazanç ve kayıplara uygulanan yöntem</i>
a)	İtfa edilmiş maliyet	Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan	Yatırımın gerçeğe uygun değeri yeniden sınıflandırma tarihinde ölçülür.	Yatırımın önceki itfa edilmiş maliyeti ile gerçeğe uygun değeri arasındaki bir farktan kaynaklanan her tür kazanç ya da kayıp kâr veya zarara yansıtılır.
b)	Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan	İtfa edilmiş maliyet	İtfa edilmiş maliyet muhasebesinin uygulanması açısından yatırımın yeniden sınıflandırma tarihindeki gerçeğe uygun değeri yeni brüt defter değeri olur.	Uygulanamaz.

	<i>Önceki sınıflandırma</i>	<i>Yeniden sınıflandırma</i>	<i>Ölçüm</i>	<i>Kazanç ve kayıplara uygulanan yöntem</i>
c)	İtfa edilmiş maliyet	Gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılan	Yatırımın gerçeğe uygun değerinden yeniden sınıflandırma tarihinde ölçülür.	Yatırımın önceki itfa edilmiş maliyeti ile gerçeğe uygun değer arasındaki bir farktan kaynaklanan her tür kazanç ya da kayıp özkaynağa yansıtılır.
d)	Gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılan	İtfa edilmiş maliyet	Yatırım başlangıçtan beri itfa edilmiş maliyet üzerinden ölçülüyormuş gibi dikkate alınarak yeniden sınıflandırma tarihindeki gerçeğe uygun değerinden yeniden sınıflandırılır.	Daha önce özkaynağa yansıtılmış olan birikmiş kazanç ya da kayıplar özkaynaktan çıkarılır ve yatırımın yeniden sınıflandırma tarihindeki gerçeğe uygun değerine göre düzeltilir.
e)	Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan	Gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılan	Yatırım gerçeğe uygun değerinden ölçülmeye devam edilir.	Uygulanamaz. Bununla birlikte, gelecekteki kazanç ve kayıplar kâr veya zarar yerine özkaynaktan izlenir.
f)	Gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılan	Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan	Yatırım gerçeğe uygun değerinden ölçülmeye devam edilir.	Daha önce özkaynağa yansıtılmış olan birikmiş kazanç ya da kayıplar bir yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak özkaynaktan çıkartılarak kâr veya zararda yeniden sınıflandırılır.

29. Kuruluşun faaliyetlerinin özel yapısı dikkate alınarak, yatırımların sahipliğinin pay sahipleri ile kâr ve zarar üstlenen farklı paydaş sınıfları (bilanço içi veya bilanço dışı) arasında ya da kâr ve zarar üstlenen farklı paydaş sınıflarının kendi arasında transfer edilmesi kendiliğinden iş modeli değişikliği olarak kabul edilmemelidir. Yatırımlar, farklı bir iş modeli altında yönetilen bir portföye transfer edilirse, bu transfer iş modeli değişikliği olarak kabul edilebilir. Söz konusu

transferler, FFMS 21: Varlıkların Transferine İlişkin Açıklamalar uyarınca yeterli ölçüde açıklanır.

30. Yeniden sınıflandırmanın etkileri, uygun hallerde, ortaklara ait özkaynaklarla ve yatırım hesabı sahipleri dâhil olmak üzere kâr ve zararı üstlenen farklı paydaş sınıflarına ait özkaynaklarla yeterli ölçüde ilişkilendirilir.

Sunum ve açıklamalar

Sunum

31. Yatırımlar, finansal durum tablosunun varlıklar tarafında ayrı bir kalem olarak sunulur. Her bir yatırım türünün önemli bileşenleri finansal durum tablosunda ya da dipnotlarda açıklanır.
32. Tüm yatırım türlerinden kaynaklanan gelir ve kazançlar/kayıplar, ortaklara ait özkaynaklarla ilgili kısım ile yatırım hesabı sahipleri dâhil olmak üzere kâr ve zararı üstlenen paydaşlara ait özkaynaklarla ilgili kısım arasındaki ayırım göz önünde bulundurularak “Yatırımlardan Kaynaklanan Gelir veya Kazançlar/Kayıplar” kalemi altında kâr veya zarara yansıtılır. Her bir yatırım türünün ana bileşenlerinden kaynaklanan gelir ve kazançlar/kayıplar dipnotlarda ayrı olarak sunulur.

Açıklamalar

33. FFMS 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama’da yer alan açıklama hükümlerine göre yapılması gereken açıklamaların yanı sıra asgari olarak aşağıdaki paragraflarda yer alan hususlar açıklanır.
34. Genel açıklamalar aşağıdakileri içerir:
- Yatırımların sınıflandırılması, finansal tablolara alınması ve ölçülmesi (değer düşüklüğü dâhil) için uygulanan muhasebe politikaları,
 - Yatırımlar, yatırımların kârları veya satışı üzerindeki her tür kısıtlama ve takyidatlar,
 - Yasal mülkiyeti kuruluşa ait olmayan yatırımlar,
 - Aşağıdaki kategorilerde yer alan yatırım portföyü sınıfları:
 - İtfa edilmiş maliyet üzerinden ölçülen yatırımlar,
 - Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen yatırımlar ve
 - Gerçeğe uygun değer değişimi özkaynağa yansıtılarak ölçülen yatırımlar.
 - Her bir yatırım kategorisi için, kuruluşun portföyünde yer alan yatırımların niteliğine ilişkin

ayrıntılar (başka bir ifadeyle, Sukuk veya benzeri araçların, adi özkaynak yatırımlarının, diğer özkaynak yatırımlarının ve bu şekilde sınıflandırılmaya uygun Sukukun, fonlara ve birimlere yapılan yatırımların türü ve sınıflandırması). Kuruluş ayrıca, derecelendirilen yatırımların özeti ve tutarlarını bunlara ilişkin derecelendirmelerle birlikte sunar.

f. Ortaklara ait özkaynaklar ve yatırım hesabı sahipleri dâhil olmak üzere kâr ve zararı üstlenen paydaşlara ait özkaynaklarla uygun şekilde ilişkilendirilmek suretiyle; raporlama döneminin başındaki bakiyeyi, dönem içinde meydana gelen değişiklikleri ve raporlama dönemi sonundaki bakiyeyi gösteren toplam “Yatırımların Gerçeğe Uygun Değer Yedeği”.

35. İş modeli değişikliği nedeniyle (bakınız: 27–30’uncu paragraflar) dönem boyunca yapılan yeniden sınıflandırmalara ilişkin olarak yatırımın, yeniden ölçülmeden önceki ve sonraki defter değeri, dönem boyunca finansal tablolara alınan değişikliklerin etkileri ve -uygun hallerde- iş modelindeki değişikliğin dayanağı ve gerekçeleri açıklanır.
36. Gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen yatırımlar için yatırımların sınıfı itibarıyla gerçeğe uygun değer belirlenmesinde kullanılan esas, gerçeğe uygun değer ölçümünde kullanılan girdilerin önemini yansıtan aşağıdaki seviyelerde açıklanır:
- Seviye 1: Özdeş araçların aktif piyasalarda kotasyon fiyatları kullanılarak ölçülen gerçeğe uygun değerler,
 - Seviye 2: Doğrudan veya dolaylı olarak gözlemlenebilir olan girdiler kullanılarak ölçülen gerçeğe uygun değerler ve
 - Seviye 3: Gözlemlenebilir piyasa verilerine dayalı olmayan girdiler kullanılarak ölçülen gerçeğe uygun değerler.
37. Gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen ve 8 ve 9’uncu paragraflara göre sınıflandırılan yatırımlar için aşağıdaki hususlar açıklanır:
- Kâr veya zarara dâhil edilen gerçekleşmemiş kazançlar/kayıpların tutarı ve her değerlendirme düzeyi için dönem boyunca özkaynakta meydana gelen değişiklikler,
 - Varsa, dönem boyunca gerçeğe uygun değer belirlenmesinde kullanılan esasların seviyeleri arasında yapılan transferler,
 - Her bir yatırım sınıfı için kullanılan değerlendirme tekniklerinde dönemler arasında meydana gelen değişiklikler ve nedenleri ile
 - Gözlemlenebilir piyasa verilerine dayalı olmayan girdiler kullanılarak değerlendirilen yatırımlar

açısından, değerlendirme için kullanılan temel değişkenlerdeki muhtemel değişiklikler nedeniyle değerlendirme üzerinde oluşacak etki de dâhil olmak üzere gerçeğe uygun değerlerin belirlenmesinde kullanılan önemli tahminler ve muhakemeler.

38. Kuruluş, gerçeğe uygun değerlerin belirlenmesi aşırı maliyet ve çaba gerektirmiyorsa, itfa edilmiş maliyet üzerinden izlenen yatırımların gerçeğe uygun değerlerinin defter değeriyle karşılaştırılmasına imkân verecek şekilde bu yatırımların gerçeğe uygun değerlerini de açıklar.
39. Finansal tablo kullanıcılarının altta yatan risk faktörlerini anlamasına imkân tanımak amacıyla yatırım araçlarına ilişkin işlem yapısı ve dayanak varlıklar veya iş konusunda açıklamalar yapılır.

Yürürlük tarihi

40. Bu Standart, 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir.

Geçiş hükümleri

41. Bu Standart geriye dönük olarak uygulanır. Ancak -varsa- yatırım hesabı sahipleri dâhil olmak üzere kâr ve zararı üstlenen paydaşlarla ilişkilendirilebilecek önceki dönemlerle ilgili birikimli etki, bu paydaş sınıfıyla ilgili yatırımların gerçeğe uygun değer yedeğine göre düzeltilir.

Diğer Standartlarda yapılan değişiklikler

42. “-”

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/266]

Karar Tarihi: 15.11.2019

Konu: *FFMS 34: Sukuk Sahipleri İçin Finansal Raporlama* 'nın Yayınlanması

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının mevzuatımıza kazandırılması amacıyla, "*FFMS 34: Sukuk Sahipleri İçin Finansal Raporlama*"nın yayınlanmasına karar verilmiştir.

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 34 Sukuk Sahipleri İçin Finansal Raporlama

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 34

Sukuk Sahipleri İçin Finansal Raporlama

Standardın Amacı

1. Bu Standardın amacı; Sukuk sahipleri başta olmak üzere ilgili tüm paydaşlara şeffaf ve gerçeğe uygun raporlama yapılmasını sağlamak amacıyla Sukuka dayanak olan varlık ve işlere ilişkin muhasebe ve finansal raporlama ilkelerini belirlemektir.

Kapsam

2. Bu Standart, bir Faizsiz Finans Kuruluşu (FFK/kuruluş) ya da başka bir kuruluş (“kaynak kuruluş” olarak adlandırılır) tarafından Fıkhî ilke ve kurallara uygun olarak doğrudan veya bir Özel Amaçlı İşletme (ÖAI) aracılığıyla ihraç edilen Sukuk için geçerlidir. Kaynak kuruluş, bilanço içinde izlediği Sukuk için, FFMS 29: Sukuk İhracı¹ uyarınca bu Standardı uygulamamayı seçebilir.

Tanımlar

3. Bu Standardın yorumlanması ve uygulanması amacıyla aşağıdaki tanımlar yapılmıştır:
 - a. Kontrol: Bu Standardın amaçları açısından kuruluş, bir varlık ya da işin sahipliğinden kaynaklanan tüm risk ve getirileri önemli ölçüde üstlendiği ve aşağıdaki koşulların her ikisini de sağladığı zaman ilgili varlık ya da işi kontrol eder:
 - i. Söz konusu varlık ya da işle olan ilişkisinden dolayı değişken getirilere (olumlu ya da olumsuz) doğrudan maruz kalması veya bu getiriler üzerinde hak sahibi olması ve
 - ii. Söz konusu varlık ya da iş üzerindeki gücü aracılığıyla bu getirileri etkileme imkânına sahip olması.
 - b. Gerçeğe uygun değer: Piyasa katılımcıları arasında, ölçüm tarihinde olağan bir işlemde bir varlığın satışından elde edilecek veya bir yükümlülüğün devrinde ödenecek fiyattır.
 - c. Kaynak kuruluş: Bu Standardın amaçları açısından, Fıkhî ilke ve kurallara uygun olarak, doğrudan veya bir Özel Amaçlı İşletme aracılığıyla Sukuk ihraç eden bir FFK ya da başka bir kuruluştur.

¹ Bu Standardın yayımlandığı tarih itibarıyla taslak aşamasındadır (FFMS 29 yayımlanana kadar Sukukun bilanço içi mi yoksa bilanço dışı mı tutulacağına belirlenmesinde Kavramsal Çerçeve dikkate alınır).

- d. Özel Amaçlı İşletme: Dar kapsamlı, belirli ya da geçici finansal amaçlara ulaşmak için oluşturulan hukuki bir varlıktır (tüzel kişilik, tröst, sınırlı ortaklık vb.). Sukuk bağlamında ÖAI, ödeme aktarmalı bir işletme değil; kendi içinde iş tanımını karşılayan, genel olarak sanal Sukuk işletmesini yöneten bir işletmedir.
- e. Sukuk: Maddi varlıkların, kullanım haklarının ve hizmetlerin veya belli projelerin ve özel yatırım faaliyetlerinin sahipliğine ilişkin bölünmemiş payları temsil eden eşit değere sahip sertifikalardır. Bu tür özel yatırım faaliyeti bu Standartta iş olarak ifade edilmektedir. Sukuk, dayanak varlıkların ve işin niteliğinin yanı sıra esas sözleşmenin ya da anlaşmanın niteliğine göre ticari nitelikte olabilir veya olmayabilir.
- f. Sukuk işletmesi: Sukuk sahipleri tarafından sahip olunan ve Sukuka dayanak olan varlıkların sahibi olan gerçek ya da sanal işletmedir.
- g. Sukuk sahipleri: Dayanak varlıklar ya da işin sahibi olan, Sukuk sertifikalarına sahip olmak suretiyle Sukuk ihracına yatırımda bulunan yatırımcılardır.

Finansal raporlama sorumluluğu

4. Sukuku ihraç eden kaynak kuruluş bu Standart uyarınca ilgili paydaşların kullanımına yönelik olarak dönemselsel bir esasa göre, en azından yıllık olarak, kendi finansal bilgileri eşliğinde Sukuk işletmesinin her bir Sukuk ihracına ilişkin finansal raporlarını hazırlar ya da bu raporların hazırlanmasını sağlar. Bu finansal raporların paydaşlarla, kaynak kuruluşun finansal bilgileriyle eş zamanlı olarak paylaşılması tercih edilse de bunlar paydaşlarla ayrı olarak da paylaşılabilir. Ara dönem finansal raporların hazırlanması da mümkündür.

Sukuk sahiplerine yönelik finansal raporlamada Sukukun sınıflandırılması

5. Bu Standartın amaçları açısından, yatırımın yapısına bağlı olarak Sukuk iki sınıfa ayrılır:
 - a. İşe dayalı Sukuk ya da
 - b. İşe dayalı olmayan Sukuk.

İşe dayalı Sukuk

6. İşe dayalı Sukuk, dayanağı bir faizsiz finans ve yatırım, alım satım, hizmet ya da benzer faaliyetten ya da bunların bileşiminden oluşan bir iş olan Sukuk aracını temsil eder.

İşe dayalı olmayan Sukuk

7. 6'ncı paragraf uyarınca işe dayalı Sukuk olmayan Sukuk, işe dayalı olmayan Sukuk olarak kabul

edilir.

İşe dayalı Sukuk için uygulanacak muhasebe yöntemi ve finansal raporlama

Muhasebe yöntemi

8. Sukuka dayanak olan tüm varlık ve yükümlülükler ile ilgili hasılat ve giderler, Sukuk işletmesinin muhasebe kayıtlarında, ilgili FFMS'de yer alan muhasebe ilkeleri, bunun mevcut olmaması durumunda ise bu tür işlem ve bakiyeler için geçerli olan genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri uygulanarak muhasebeleştirilir ve ölçülür.²

Finansal raporlama

9. Finansal raporlama amaçları açısından bir işin niteliği ikiye ayrılır:
 - a. Faizsiz finans işlemleri ve/veya
 - b. Faizsiz finans işlemleri dışındaki varlık, mal veya hizmetler.
10. Bir kuruluşun finansal raporlaması ve finansal tablolarının karakteristik özellikleri, kuruluşun yürüttüğü işin yapısına göre değişir. Faizsiz finans işlemleri, FFMS 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'ya göre muhasebeleştirilirken, faizsiz finans işlemleri dışındaki işlemler genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinin³ finansal raporlama hükümleri çerçevesinde muhasebeleştirilir.
11. İşe dayalı Sukuka ilişkin finansal raporlar seti aşağıdakilerin özet biçimlerinden oluşur:
 - a. Finansal durum tablosu,
 - b. Gelir tablosu (Sukuk birimi başına kazançlar gerekli şekilde açıklanarak) ve
 - c. Varsa, yedeklerde meydana gelen hareketler dâhil finansal tablo dipnotları (aşağıda sunum ve açıklama olarak ifade edilmiştir).

Sunum ve açıklama

12. Aşağıdaki paragraflar FFMS 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'da belirtilen seçili sunum ve açıklama hükümlerinin yanı sıra asgari olarak aşağıdaki hususlar açıklanır:
 - a. Uygun şekilde, işin niteliği, varlıkları, ana faaliyetleri, Sukuk ve diğer yatırım aracı

² Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, Kavramsal Çerçeve'ye ya da Fikhî hükümlere aykırı bir muhasebe yöntemiyle sonuçlanmamalıdır.

³ Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, Kavramsal Çerçeve'ye ya da Fikhî hükümlere aykırı bir muhasebe yöntemiyle sonuçlanmamalıdır.

- açısından yapısı ve bunlardaki değişikliklere ilişkin açıklama,
- b. Aracın niteliğine bağlı olarak Fikhî ilkeler doğrultusunda dayanak varlıkların değerine ilişkin açıklama ve dayanak varlığın alınıp satılabilirliğini belirlemek için gereken bilgiler,
 - c. Yasal sahipliğin kaynak kuruluştan ÖAI'ye transferine ilişkin açıklama,
 - d. Özellikle kaynak kuruluş tarafından kontrol edilmesi halinde, ÖAI'nin sahipliği ve kontrolüne ilişkin açıklama,
 - e. İşin ve önemli varlıkların (tercihen her ikisinin, fakat en az birinin) gerçeğe uygun değerinin belirlenmesine ilişkin açıklama, gerçeğe uygun değerin belirlenmesi için kullanılan değerleme tekniklerine ilişkin gerekli açıklama ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak kullanılan gözlemlenebilir girdilerin seviyesi (Gerçeğe uygun değer, paydaşların karar alma sürecinin bilgilerin eskiliğinden etkilenmemesini sağlayacak uygun bir sıklıkta belirlenir),
 - f. Sukuk işleminin tasfiyesi sırasında işlemin yürütülmesine ilişkin ayrıntılar,
 - g. Varsa, sadakaya dâhil edilen gelir ve bunun nasıl elden çıkarıldığı dâhil olmak üzere, her tür sadaka ve sadaka hareketi,
 - h. Varsa, Zekâta dâhil edilen gelir ve bunun nasıl elden çıkarıldığı dâhil olmak üzere, her tür Zekât fonu ve bu fonun hareketi.

İşe dayalı olmayan Sukuk için uygulanacak muhasebe yöntemi ve finansal raporlama

İlk defa finansal tablolara alma

13. Dayanak varlıklar maliyet bedeli üzerinden finansal tablolara alınır. Maliyet bedeli, söz konusu varlıklar için ödenen ya da ödenecek olan bedeldir.

Sonraki ölçüm

14. İlk defa finansal tablolara almadan sonra dayanak varlıklar her raporlama tarihinde gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülür, ancak gerçeğe uygun değeri üzerinden izlenmesine izin verilmeyen faizsiz finans işlemleri ilgili FFMS⁴'ye⁴ uygun olarak muhasebeleştirilir.
15. Gerçeğe uygun değerin makul bir biçimde belirlenemediği durumlarda ya da gerçeğe uygun değerin defter değerinden önemli ölçüde farklı olmadığına dair nesnel bir kanıt bulunduğu, dayanak varlıklar her raporlama tarihinde uygun şekilde maliyet ya da itfa edilmiş maliyet

⁴ Bunlar Murâbaha alacağı gibi bir alacağı yansıtan tutarları da içerebilir; bunlar için ilgili FFMS uygulanır.

üzerinden hesaplanan defter değeriyle ölçülür ve dayanak varlıklarda meydana gelebilecek değer düşüklüğüne göre düzeltilir.

16. Varlıkların gerçeğe uygun değeri, tek tek ya da toplu olarak, paydaşların karar alma sürecinin bilgilerin eskiliğinden etkilenmemesini sağlayacak uygun bir sıklıkta belirlenir.

Hasılat ve giderler

17. Bu Standardın belirli bir hükmüne aykırı olmadığı sürece, dayanak varlıklardan kaynaklanan hasılat, giderler, kazanç ve kayıplar, sözleşmenin/sözleşmelerin niteliğine göre sırasıyla Kavramsal Çerçeve uyarınca bu tür işlemlere uygulanabilecek ilgili ya da benzer FFMS hükümleri doğrultusunda, bunun olmaması durumunda ise genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri⁵ doğrultusunda ölçülür ve muhasebeleştirilir.

Finansal raporlama

18. Finansal raporlar seti aşağıdakilerden oluşur:
- Net varlık değerine ilişkin açıklamayla birlikte net varlıklar tablosu,
 - Net varlıklardaki değişime ilişkin tablolar ve
 - Finansal tabloların önemli dipnotları.

Sunum ve açıklamalar

19. Özet finansal raporlara eşlik edecek asgari açıklamalar aşağıda yer almaktadır:
- Varlığın türü, ana faaliyet ve -varsa- dayanak sözleşmeler ile yatırım faaliyetlerine yön veren önemli yatırım politikalarına ve ulaşılmaya çalışılan yatırım hedeflerine ilişkin açıklama,
 - Hasılat, gerçeğe uygun değer değişikliği ve giderlere uygulanan muhasebe politikasına ilişkin açıklama,
 - Yasal sahipliğin ihraççıdan ÖAI'ye ya da aracın sahiplerine transferine ilişkin açıklama,
 - Dayanak varlıkların ve dayanak sözleşmelerin niteliğine ve diğer birtakım faktörlere bağlı olarak dayanak varlığın değerine ve alınıp satılabilirliğine ilişkin açıklama,
 - Her raporlama tarihinde net varlıklar tablosunda net varlık değerine ilişkin açıklama,
 - Gerçeğe uygun değer belirlenmesi için kullanılan değerlendirme tekniklerine ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak kullanılan gözlemlenebilir girdilerin seviyesine ilişkin açıklama (Gerçeğe uygun değer, paydaşların karar alma sürecinin bilgilerin

⁵ Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, Kavramsal Çerçeve'ye ya da Fıkhî hükümlere aykırı bir muhasebe yöntemiyle sonuçlanmamalıdır.

eskiliğinden etkilenmemesini sağlayacak uygun bir sıklıkta belirlenir),

- g. Sükuk işletmesinin tasfiyesi sırasında işlemin yürütülmesine ilişkin ayrıntılar,
- h. Varsa, sadakaya dâhil edilen gelir ve bunun nasıl elden çıkarıldığı dâhil olmak üzere, her tür sadaka ve sadaka hareketi,
- i. Varsa, Zekâta dâhil edilen gelir ve bunun nasıl elden çıkarıldığı dâhil olmak üzere, her tür Zekât fonu ve bu fonun hareketi.

Yürürlük tarihi

- 20. Bu Standart, 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir.

Geçiş hükümleri

- 21. İşletme, bu Standardı yalnızca aşağıdaki işlemler için uygulamamayı seçebilir:
 - a. İşletmenin bu Standardı ilk defa uyguladığı tarihten önce icra edilmekte olan işlemler ve
 - b. Asıl vadesi, işletmenin bu Standardı ilk defa uyguladığı tarihten en fazla 12 ay sonrasına denk gelen işlemler.